

บทคัดย่อ

ทำการสำรวจพรรณปลาในแหล่งน้ำของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเชียงดาว ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ โดยแบ่งพื้นที่การศึกษาออกเป็น 3 เขต คือ เขตเวียงแหง เขตเมืองคอง และเขตเด่นหญ้าขัด ผลการศึกษาพบปลาทั้งสิ้น 56 ชนิด จากกลุ่มปลา 16 วงศ์ โดยปลา 3 ชนิด เป็นปลาชนิดใหม่ของโลก ซึ่งประกอบด้วย ปลาค้อ 2 ชนิด และปลาเพ้า 1 ชนิด เป็นปลาที่รายงานพบครั้งแรกในกลุ่มแม่น้ำเชียงดาว คือ ปลาสะอี่ พบปลาต่างถิ่น 3 ชนิด คือ ปลาเทศบาล ปลาตุ๊กบักอูย และปลากินยุง และปลาที่อยู่เฉพาะถิ่นคือปลาปูแคะเชียงใหม่ ที่พบเฉพาะลุ่มแม่น้ำปิง นอกจากนั้นพบปลาค้างคาวที่อาศัยอยู่ในแหล่งน้ำที่มีความสูงมากกว่า 500 เมตร แพร่กระจายอยู่เกือบทุกลำน้ำ

องค์ประกอบของชนิดปลาประกอบด้วย กลุ่มปลาตะเพียน กลุ่มปลาค้อ กลุ่มปลาอื่นๆ กลุ่มปลาหนัง และกลุ่มปลารากกล้วย ตามลำดับ ยกเว้นในเขตเด่นหญ้าขัด ไม่พบกลุ่มปลารากกล้วย และมีกลุ่มปลาหนังที่เด่นขึ้นมากกว่ากลุ่มปลาอื่นๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่สูงจากระดับน้ำทะเลมาก

การแพร่กระจายตามความสูง พบว่าส่วนใหญ่ปลามีการแพร่กระจายอยู่ในระดับความสูง 500-899 เมตร พบจำนวนชนิดที่มีการแพร่กระจายมากที่สุด 2 ชนิด ที่แพร่กระจายในช่วงกว้าง 500-1,235 เมตร คือปลาค้อหัวสั้น (*Schistura breviceps*) และปลาค้างคาว (*Oreoglanis siamensis*)

สัดส่วนการกินอาหารของปลาแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปลากินพืช ปลากินเนื้อ และปลากินแมลงน้ำ ในเขตเวียงแหง และเขตเมืองคองมีกลุ่มปลากินพืช ปลากินแมลงน้ำ และปลากินเนื้อ (ปลา) ตามลำดับ ยกเว้นในเขตเด่นหญ้าขัดที่มีสัดส่วนของกลุ่มปลากินแมลงน้ำสูงที่สุด

ผลจับแต่เป็นอัตราปกติของปลาในลำธาร และปลาส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นปลาเศรษฐกิจ ที่ขายในท้องตลาดแต่จับมาเพื่อประกอบอาหาร ความชุกชุมของปลาที่พบย่อย ได้แก่ กลุ่มปลาตะเพียนและปลาค้อ

ความหลากหลายทางชีวภาพของปลาที่พบในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเชียงดาว โดยในเขตเด่นหญ้าขัดมีค่าเฉลี่ยค่าที่สุด อันดับรองคือเขตเวียงแหง และเขตเมืองคองตามลำดับ ในเขตเวียงแหงมีดัชนีความหลากหลายทางชีวภาพของฤดูฝนเฉลี่ย 1.53 ส่วนในฤดูหนาวมีค่าเฉลี่ย 1.72 และฤดูร้อนมีดัชนีความหลากหลายทางชีวภาพเฉลี่ย 1.74 เขตเมืองคองมีดัชนีความหลากหลายทางชีวภาพของฤดูฝนเฉลี่ย 1.85 ส่วนในฤดูหนาวมีค่าเฉลี่ย 2.25 และฤดูร้อนมีดัชนีความหลากหลายทางชีวภาพเฉลี่ย 1.64 และเขตเด่นหญ้าขัดมีดัชนีความหลากหลายทางชีวภาพของฤดูฝนเฉลี่ย 0.78 ส่วนในฤดูหนาวมีค่าเฉลี่ย 1.20 และฤดูร้อนมีดัชนีความหลากหลายทางชีวภาพเฉลี่ย 1.18

Abstract

Fish diversities in Chiangdao wild life and sanctuary, Chiangmai was studied This area was divided in to 3 parts; Wianghaeng, Moungkong and Denyakhud. The fish diversities included 56 species, in 16 families. Three new species were found (two nemacheilines and one cyprinids). The first record fish is *Bangana elegans*, and three alien species are *Hypostomus plecostomus*, *Clarias hybrid* and *Gambusia affinis*, The endemic species are *Rhinogobius chiengmaiensis* and *Oreoglanis siamensis*. In addition, There are freshwater batfish which are usually found in area where are higher than 500 meters.

The species compositions of fishes are cyprinids, stream loaches, catfishes, cobitids and other groups. Except, for the much high standard sea level, Denyakhud, there is no cobitids, but the dominant group is catfish.

According to the study of the distribution of fishes in various standard sea levels, fish are mostly distributed in 500-899 meters SSL. The widest distribution was found at 500-1235 meters SSL species consisting of shorthead stream loach (*Schistura breviceps*) and freshwater batfish (*Oreoglanis siamensis*).

Referring to feeding ratio, fish are divided into 3 groups; herbivorous, carnivorous and insectivorous. In Wianghaeng and Moungkong, herbivorous fishes, insectivorous and carnivorous, respectively were recorded. Except Denyakhud, the insectivorous fishes are the highest ratio.

The standing crop is normally low in the stream, and mostly fishes are economically not marketable fish. The most abundant fish are cyprinids and stream loaches.

Fish diversity index (D.I.) in Wianghaeng in rainy, winter and dry season respectively were 1.53, 1.72 and 1.74, D.I. in Maungkhong were 1.85, 2.25 and 1.64 while D.I. in Denyakhud 0.78, 1.20 and 1.18, respectively. Denyakhud had the lowest diversity index.